

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی
وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان:

بررسی حقوق زن در پرتو عدالت اجتماعی با رویکردی بر
نظریات حضرت امام خمینی(س)

استاد راهنما:

حضرت آیت الله سید محمد موسوی بجنوردی

استاد مشاور:

آقای دکتر عیسی ولانی

پژوهشگر:

سمانه شجاع

ماه / سال تحصیلی: مهر ۱۳۹۲.

کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان نامه متعلق به پژوهشکده می باشد.

چاپ پایان نامه و استخراج مقاله از پایان نامه باید به نام پژوهشکده، با تأیید استاد راهنما و با مجوز معاونت پژوهشی باشد.

کتابخانه

تقدیم

به هشتمین پیشوای شیعیان و یگانه خورشید آسمان ایران زمین به علی بن موسی حضرت رضا علیه السلام و به پدر و مادرم به دو فرشته‌ی بی بدیل زندگی‌ام و همسر گرامیم به پاس تقدیر از زحمات بی دریغ‌شان.

تقدیر

سپاس خدای را که سخنوران در ستودن او بمانند و شمارندگان شمردن نعمت‌های او ندانند و کوشندگان حق او را گزاردن نتوانند. و سلام و درود بر محمد و خاندان پاک او، هم آنان که وجودمان وامدار وجودشان است

با سپاس فراوان از استاد دانشمند حضرت آیت الله سید محمد موسوی بجنوردی (دامت برکاته) افتخار این را داشتم که از محضر پر فیض تدریس‌شان در طول دوره‌ی تحصیل بهره ببرم. و در طول تدوین پایان نامه فرصت دوباره‌ی بود که در محضر ایشان شاگردی کنم و علیرغم ضیق وقتی که داشتند عهده‌دار راهنمایی در تدوین این پایان‌نامه بودند و اگر راهنمایی‌های به حق ایشان نبود این پایان نامه به نتیجه نمی‌رسید.

و نهایت تقدیر و تشکر دارم از استاد ارجمند آقای دکتر ولایی که مشاوره‌ی این پایان‌نامه را به عهده گرفتند و بیش از آنچه باید در حین گردآوری این پایان‌نامه مساعدت نمودند. از داوران گرامی استاد بزرگوارم خانم دکتر افضلی و خانم دکتر دانشپور که قبول زحمت نمودند و داوری این پایان نامه را متقبل شدند، نهایت تقدیر و تشکر دارم.

باسمه تعالی

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

با حمد و سپاس به درگاه خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولیعصر (عج) و با درود و سلام به روان پاک حضرت امام خمینی (س) جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

خانم سمانه شجاع دانشجوی رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

تحت عنوان: «بررسی حقوق زن در پرتو عدالت اجتماعی با رویکردی بر نظر امام خمینی (س)»

در تاریخ ۱۳۹۲/۷/۱۴ با حضور هیأت داوران در پژوهشکده امام خمینی (س) برگزار گردید و به موجب آیین نامه دفاع از پایان نامه

کارشناسی ارشد، ارزشیابی هیأت داوران به شرح زیر تعیین گردید:

قبول با درجه ... امتیاز: ۱۸...
 دفاع مجدد مردود
 قبول مشروط با درجه: (با اصلاح) امتیاز: مرجع تأیید نهایی:
 شرح اصلاحات مورد نیاز:

-۱

-۲

توضیح: بنا به مصوبه کمیسیون تخصصی آموزش و پژوهش پژوهشکده امتیاز پایان نامه ها به شرح زیر مشخص میگردد:

۱۴ به بالا

الف) قابل قبول از

۱۶-۱۷/۹۹

۳- قبول با درجه خوب

۱۹-۲۰

۱- قبول با درجه عالی

۱۴-۱۵/۹۹

۴- قابل قبول

۱۸-۱۸/۹۹

۲- قبول با درجه بسیار خوب

کمتر از ۱۴

ب) مردود

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما:	حضرت آیت الله سید محمد موسوی بجنوردی	استاد	
۲- استاد مشاور:	جناب آقای دکتر عیسی ولایی		
۳- استاد ناظر:	سرکارخانم دکتر افتخار دانشپور		
۴- استاد ناظر:	سرکارخانم دکتر فرحناز افضلی قادی		

امضاء
مدیر تحصیلات تکمیلی
۱۴۰۷/۱۹

امضاء
نماینده تحصیلات تکمیلی

امضاء
مدیر گروه

تهران: خیابان فردوسی شمالی، ابتدای خیابان شهید تقوی (کوشک) پلاک ۵۲، تلفن: ۴-۶۶۷۴۴۰۹۰ و ۶۶۷۴۳۰۴۳-۷ و ۶۶۷۴۲۸۲۵۰. نمابر: ۶۶۷۴۲۸۲۵۰
وب سایت اینترنتی: www.ri-khomeini.com پست الکترونیک: info@ri-khomeini.com صندوق پستی: ۱۳۷-۱۱۴۵۵ کد پستی: ۱۱۴۵۶۸۹۳۳۸

چکیده فارسی

پژوهشکده امام خمینی (س) و انقلاب اسلامی

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد
رشته تحصیلی: فقه و مبانی حقوق اسلامی
عنوان پایان نامه: بررسی حقوق زن در پرتو عدالت اجتماعی با رویکردی بر نظر امام خمینی (ره)
نام و نام خانوادگی دانشجو: سمانه شجاع
استاد راهنما: حضرت آیت الله سید محمد موسوی بجنوردی
استاد مشاور: حجه الاسلام دکتر عیسی ولایی
تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۹۱/۱۱/۱۵
تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۹۲/۰۷/۱۴
<p>زنان نیمی از پیکره اجتماع انسانی هستند که رفتار، فرهنگ و اندیشه آن ها در شکل گیری جامعه انسانی نقش مهمی را ایفا می کنند. در این میان تمایز های فقهی در برخی از احکام اسلامی میان زن و مرد وجود دارد؛ مانند موضوع دیه زن که دو دیدگاه فقهی در این زمینه وجود دارد که برخی قائل به تنصیف و برخی دیگر قائل به تساوی دیه زن می باشند و هر کدام استدلال خود را بیان می کنند</p> <p>در ادامه حق استمتاع جنسی زن مبحث دیگری است که از نظر پژوهشگر باید در آن تجدید نظر و بازنگری شود؛ چرا که دیدگاه موجود در این زمینه نیز جوابگوی نیاز امروز و شبهات موجود نمی باشد.</p> <p>در پایان، این پژوهش اثبات کرد که برخی از حقوق زنان نیاز به بازنگری و مطالعه و تدقیق بیشتر دارد که این امر بر عهده ی فقها و حقوقدانان است که با مراجعه به منابع فقهی و حقوق به این مهم جامعه عمل بپوشانند.</p> <p>کلید واژه: زن، حق، عدالت، دیه، استمتاع جنسی</p>

Abstract

Imam Khomeini and Islamic revolution reserching institute

Program: Master of Arts(AM)
Subject: Jurisprudence and Principles of Islamic Law
Title of the sis: Women's Rights in the light of social justice approach to Imam Khomeini(p.c)
Name and family Name of researcher: samane shoji
Supervisor: ayat ollah seyed mohamad mosavi bojnordi
Co-Supervisor: Dr. eysa velai
Date of Registration:1391/11/15
Date of Submission:1392/.7/14
<p>Women are half of the body of human social behavior, culture, and thought they would play an important role in the formation of human society. In the meantime, the legal distinction between men and women, there are some rules; Subject Diego women religious perspectives in this field are Bisection and some others believe that some women are allowed to draw blood Each of them can express their arguments. Then the other argument is female sexual Astmta The researcher must then revise and review; Why is the view in this regard could not fulfill the requirements of today and doubts. In conclusion, this study demonstrated that Some of the women requires further review and study and scrutinize It is assumed that the scholars and jurists with reference to Islamic jurisprudence and legal resources to realize this.</p> <p>OPERATIONAL DEFINITIONS: Women, rights, justice, wergil sexual Astmta</p>

المُلخص

مهد البحوث الامام الخميني و ثوره الاسلاميه

المرحلة الدراسيه: الماجستير
الفرع الدراسي: الفقه ومبادئ الشريعة الإسلاميه
عنوان الرساله: حقوق المرأة في ضوء منهج العدالة الاجتماعيه في رأى امام خميني (ره)
اسم و شهره الطالبه: سمانه شجاع
الاستاذ المرشد: سماحه آيت الله سيد محمد موسى بجنوردي
الاستاذ المساعد: سماحه حجه الاسلام دكتور عيسى ولايي
تاريخ بدء الرساله: ١٣٩١/١١/١٥
تاريخ ختمها: ١٣٩٢/٠٧/١٤
<p>المرأة هي نصف الجسم من السلوك الاجتماعى البشرى، والثقافة، ويعتقد أنها تلعب دورا مهما في تشكيل المجتمع البشرى. في غضون ذلك، فإن التمييز القانونى بين الرجال والنساء، وهناك بعض القواعد؛ النساء ديغو الموضوع المنظورات الديه في هذا المجال يعتقدون أن بعض النساء التنصيف ويعتقد البعض في المساواة بين كل حجة من المال للتعبير عن و ثم الأنثى استمتاع الجنسى حجة أخرى هي أن الباحث يجب ثم تنقيح ومراجعة؛ لماذا يتم العرض في هذا الصدد لا يمكن أن تفي بمتطلبات اليوم والشكوك.</p> <p>في الختام ، توضح هذه الدراسة أن بعض النساء تحتاج إلى مراجعة ودراسة وتمحيص المزيد فمن المفترض أن العلماء والفقهاء مع الإشارة إلى الفقه الإسلامى والموارد القانونيه لتحقيق ذلك.</p> <p>الكلمات الرئيسيه: المرأة، حق، العدالة، الديه ، استمتاع الجنسى</p>

۱	مقدمه :
۲	بیان مساله
۲	ضرورت و اهمیت پژوهش
۳	پرسش اصلی و فرعی
۴	پیشینه پژوهش موضوع
۴	روش پژوهش
۴	قلمرو پژوهش
	بخش اول: کلیات
	فصل اول: تاریخچه
۶	گفتار اول: زن در اقوام وحشی
۷	گفتار دوم: زن در روم باستان
۷	گفتار سوم: زن در یونان باستان
۹	گفتار چهارم: زن در ایران باستان
۱۰	گفتار پنجم: زن در استرالیا
۱۰	گفتار ششم: زن در هند
۱۰	گفتار هفتم: زن در چین
۱۱	گفتار هشتم: زن در انگلستان
۱۱	گفتار نهم: زن در آیین یهود
۱۲	گفتار دهم: زن در دیدگاه مسیحیت
۱۳	گفتار یازدهم: زن در جاهلیت
	فصل دوم: زن در اسلام
۱۶	گفتار اول: جایگاه انسانی زن و تبیین فلسفی آن
۱۸	گفتار دوم: آفرینش زن
۲۰	گفتار سوم: زن در قرآن
۲۲	گفتار چهارم: بهره مندی زن از ارزش های انسانی

۲۶	گفتار پنجم: آیا زنان ناقص العقل و ناقص الایمان هستند؟
۲۸	گفتار ششم: چرا در اسلام از مشورت با زنان منع شده است؟
۲۹	بررسی اعتبار حدیث از حیث دلالت
۳۰	فصل سوم: تعاریف
۳۰	گفتار اول: مفهوم حق
۳۱	گفتار دوم: مفهوم تکلیف
۳۲	گفتار سوم: تلازم حق و تکلیف
۳۳	گفتار چهارم: عدالت اجتماعی
۳۵	گفتار پنجم: عدالت در قرآن
۳۹	گفتار ششم: عدالت در گفتار معصومین
۴۱	گفتار هفتم: عدالت در سخنان امام خمینی (ره)
۴۲	گفتار هشتم: تمایز عدالت با مساوات
	بخش دوم: دیه زن
۴۷	مقدمه:
۴۷	فصل اول: دیدگاه تنصیف
۴۷	گفتار اول: میزان دیه زن مسلمان در کلمات فقیهان
۴۸	گفتار دوم: ادله تنصیف
۴۸	الف) قرآن کریم
۴۹	ب) روایات
۴۹	دسته ی اول از روایات
۵۳	دسته دوم از روایات
۵۴	دسته سوم از روایات
۵۶	ج) اجماع
۵۷	گفتار سوم: بررسی نظریه تنصیف دیه زن و بیان ادله توجیهی
۵۷	تفاوت ارزشی

۵۸	نقد دیدگاه اول
۵۸	تفاوت اقتصادی
۶۴	نقد دیدگاه دوم
۶۶	فصل دوم: نظریه ی تساوی دیه زن و مرد
۶۷	گفتار اول: ادله نظریه ی تساوی
۶۷	دلیل اول - مخالفت روایات با قرآن و سنت و عقل
۶۸	الف) مخالفت با کتاب
۷۰	ب) مخالفت با روایات و عقل
۷۰	دلیل دوم - روایت ابی مریم
۷۱	دلیل سوم - وجوه استحسانی
۷۱	دلیل چهارم - عدم جواز تخصیص آیه قرآن با روایات در بحث مورد نظر
۷۱	گفتار دوم: نقد و بررسی ادله تساوی
۷۱	نقد اول - عدم تفکیک دو مفهوم تشابه و تساوی ارتباط آن با عدالت
۷۲	نقد دوم - اشکال صغروی در مورد دلیل اول
۷۴	نقد سوم - جواب از اشکال آیت الله صانعی
۷۴	نقد چهارم - بررسی روایات معارض
۷۵	نتیجه:
	بخش سوم: حق استمتاع زن
۷۷	مقدمه:
۷۸	تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر بر دو دسته‌اند: مشترک و مختص
۷۸	دسته اول - تکالیف مشترک زوجین نسبت به یکدیگر
۷۹	دسته دوم - حقوق و تکالیف مختص هر یک از زوجین
۸۱	فصل اول: حق استمتاع
۸۱	گفتار اول: حق استمتاع جنسی مرد
۸۲	گفتار دوم: حق استمتاع جنسی زن

۸۳	الف) حق قسم
۸۴	ب) حق موافقه (نزدیکی جنسی)
۸۴	فصل دوم: ادله ی فقها
۸۴	دلیل اول
۸۵	دلیل دوم
۸۵	دلیل سوم و چهارم
۸۵	گفتار اول: نقد و بررسی ادله ی فقها
۸۵	نقد اول
۸۶	نقد دوم
۸۶	نقد سوم
۸۶	فصل سوم: تحلیل و بررسی
۸۶	گفتار اول: مخالفت با کتاب
۸۶	الف) آیه ی «و لهن مثل الذی علیهن بالمعروف و للرجال علیهن درجه
۸۷	ب) آیه «و عاشرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَ يُجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا»
۸۹	ج) آیه ی «هن لباس لکم و انتم لباس لهن»
۹۰	نکته اول
۹۰	نکته دوم
۹۱	نکته سوم
۹۲	نکته چهارم
۹۳	نکته پنجم
۹۳	نکته ششم: قاعده لاضرر و لاضرار
۹۳	مقدمه اول: توضیحاتی درباره معنای «لاضرر و لاضرار»:
۹۴	مقدمه دوم: محدود کردن استمتاع جنسی زن تا چهارماه ضرر زدن به اوست
۹۶	نحوه استدلال

۹۷	مؤیدی دیگر
۹۸	نکته هفتم: قاعده نفی حرج
۹۹	نتیجه گیری
۱۰۰	نتیجه گیری نهایی
۱۰۲	فهرست منابع

مقدمه:

زنان همانند مردان از شخصیتی مستقل برخوردارند و در هویت انسانی میان صنف زنان و مردان تفاوتی نیست. همان گونه که در قابلیت رشد و تکامل یکسان هستند در لغزش و انحراف نیز همسان می باشند.

در طول تاریخ جوامع بشری از جمله در زمان عرب جاهلی، زن از حقوق انسانی محروم بوده و این اسلام بوده که به زن شخصیت حقوقی بخشید و زن را از تمام حقوق های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، خانواده، برخوردار دانست و بسیاری از قوانین و آداب و رسوم را که حکایت از تبعیض های ناروا میکرد را الغا کرده است.

علیرغم این واقعیت انکار ناپذیر که، اساس رسالت انبیا اقامه عدل بوده است، پیامبر اکرم نیز بر این اساس مبعوث شده است و با عنایت به اینکه احکام اسلامی براساس مصالح و مفاسد استوار است. این تحقیق بر آن است که برخی از روایات را که تبعیض میان زنان و مردان در آن ها مشاهده می شود را تبیین نماید و به نقد و بررسی آراء و نظرات متفاوت علماء پردازد و فلسفه این تبعیض ها را بیان و جوانب مبهم و ناشناخته آن را آشکار سازد.

این پژوهش شامل سه بخش، مقدمه و نتیجه است که در بخش اول در گفتارهای گوناگون به مفاهیم و کلیات و تاریخچه می پردازد.

در بخش دوم در گفتارهای متعدد نظر فقها و ادله ی آن ها در مورد دیه زن و نقد و بررسی آن ها پرداخته است.

بخش سوم و آخر به حق استمتاع جنسی زن و مسائل مربوط به آن اختصاص یافته است.

این پژوهش با نتیجه گیری نهایی از فصول و بخش های مختلف به پایان می رسد.

اسلام آخرین دین الهی و کامل ترین آن هاست، از این رو قوانین آن نیز باید تکامل یافته ترین قوانین هر عصری باشد؛ در غیر این صورت صفت آخرین دین و جهانی بودن برآورنده ی آن نخواهد بود. قوانین دین اسلام در بردارنده ی تمام نیازهای مادی و معنوی بشر از آغاز تا پایان هستی است. فقها و دانشمندان آگاه و بصیر باید بتوانند تحولات فقهی را براساس اصول استنباط مدیریت نمایند تا شریعت اسلامی جامد و بی انعطاف معرفی نگردد. از ریشه دارترین و جامع ترین مکاتب فقه اسلامی فقه شیعه است این مکتب دارای دو ویژگی مهم است یکی آن که باز بودن باب اجتهاد بر اساس اصول و قوانین معین شده در هر عصر و زمان و دوم آن که ارتباط مستقیم با روایت ائمه معصومین. با وجود این دو ویژگی فقه شیعه متصف به پویایی و ژرف اندیشی است. با در نظر گرفتن این مساله که زنان یکی از دو رکن اساسی حیات و زندگی انسانها محسوب می شوند چه در بعد فردی چه در بعد اجتماعی. سهم زنان و مردان در تکوین جامعه اسلامی یکسان است و هیچ کدام از این دو جنس نمی توانند بدون دیگری جامعه را تشکیل دهند. با این وجود چرا در برخی از احکام اسلامی مانند دیه و حق استمتاع جنسی میان زن و مرد تفاوت های فقهی - حقوقی وجود دارد و باعث می شود پویای فقه اسلامی خصوصاً تشیع از طرف روشنفکران غرب زده مورد خدشه واقع شود. این پژوهش در صدد آن است که شخصیت زن از دیدگاه اسلام را بیان کند و به تبیین احکام متمایز بین زن و مرد در موضوع دیه و حق استمتاع جنسی و کنکاش در ادله ی آن ها بپردازد.

ضرورت و اهمیت پژوهش:

زن به عنوان نیمی از جامعه که نقش غیر قابل انکار و تاثیرگذاری رادعرصه های اجتماعی اقتصادی و فرهنگی و دارد امدرطول تاریخ شرایط نامساعد و گاه غیرقابل تحملی را پشت سر گذاشته است. و دچار محدودیت های فراوانی بوده است و همین امر باعث جنبش های افراطی مانند فمینیسم علیه، چنین تفکراتی شده است که احکام اسلام نیز از این حملات مصون نمانده است بنابراین، پاسخگویی به این مسائل و شبهات می تواند برای روشن شدن حقیقت و عقلانی بودن احکام اسلامی بسیار مؤثر و راهگشا باشد

سوال اصلی

باتوجه به این که اساس دین اسلام بر عدالت است و پیامبران با انگیزه برقراری عدالت اجتماعی مبعوث شده اند بنابراین برخی از تبعیض های میان زن و مرد در احکام اسلامی چه تو جیهی می تواند داشته باشد؟

سوال فرعی

عدم برابری ، دیه ، حق استمتاع جنسی میان زن و مرد براساس کدام مصلحت و مبنا می باشد؟

پیشینه ی پژوهش موضوع و جنبه های جدید این پژوهش:

مبانی و مصادیق تفاوت احکام زن و مرد (پایان نامه) ابراهیم شفیعی سروستانی ۱۳۸۴
بررسی فقهی حقوقی وجوه اختلاف احکام مرد و زن در حقوق کیفری (پایان نامه)طوبی روشن نیا
۱۳۸۷

بررسی تفاوت زن و مرد در دیه و قصاص از نظر امام خمینی (ره) (پایان نامه)حسن اسماعیلی ۱۳۸۸

کتاب رفع تبعیض از زنان: مهر انگیز کار ۱۳۷۸

در پژوهشهای صورت گرفته هر کدام از پژوهشگران به یک جنبه از تبعیضات موجود پرداخته اند ؛ بدین صورت که یا به جنبه حقوقی یا کیفری و یا اجتماعی، اقتصادی پرداخته اند که این پژوهش ها باتوجه به حقوق ایران و سایر کشور ها صورت پذیرفته است .

در این پژوهش نویسنده برآن است که علاوه برمقایسه حقوق زن و مرد درموضوع دیه به بیان ادله دیدگاه هایی موجود پردازد و آن ها را مورد بررسی دقیق تر قرار دهدو به شبهات موجود پاسخ دهد وحق استمتاع جنسی زن را که در که هیچ پایانامه به آن پرداخته نشده است را مورد توجه قرار دهد و مبانی احکامی آن را که به ظاهرا از تفاوت میان زن و مرد حکایت می کند را تا انجا که میسر است بررسی نماید .

روش پژوهش:

نوع این پژوهش به صورت توصیفی، تحلیلی می‌باشد. روش تحقیق و گردآوری داده‌ها به صورت کتابخانه‌ای بوده است و اطلاعات مورد نیاز از طریق فیش برداری گردآوری شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها ابتدا به صورت توصیفی و سپس به صورت استدلالی و گاه مقایسه‌ای است.

قلمرو پژوهش:

تحقیق پیش رو به بررسی نابرابری حقوق زن و مرد در دیه و حق استمتاع جنسی در فقه امامیه و حقوق اسلامی می‌پردازد.

بخش اول:

کلیات

فصل اول: تاریخچه

گفتار اول: زن در اقوام وحشی

اعتقاد قبایل وحشی بر این بود که زن برای مرد خلق شده و کلا وجود و زندگی زن تابع مرد بود و هیچ گونه استقلالی از خودش نداشت، مادامی که ازدواج نکرده بود پدر و بعد از ازدواج، شوهر ولی مطلق او بود؛ تاجایی که مرد می توانست زنش را به هرکس که بخواهد بفروشد یا ببخشد یا این که او را برای تمتع و فرزند آوردن و خدمت کردن قرض بدهد و نیز می توانست به هر نحوی که بخواهد او را مجازات کند، حتی بکشد و همچنین قادر بود زن را رها کند بحال خود بگذارد تا بمیرد. در مورد اموال زن باید گفت که کلیه ی اموال و حقوق زن در خرید و فروش و داد و ستد متعلق به مرد بود و بر زن واجب بود که تمامی اوامر پدر یا شوهرش را اطاعت نماید و در هیچ کاری استقلال مالی نداشته بود و نیز مکلف بود تمام امور خانه و فرزندان و کلیه احتیاجات زندگی مرد را متحمل شود.^۱

تارخ هرودت بیان می کند: که در شمال کرسطونی از طوایف تراکیه، رسم بر این بود که هریک از مردان این اقوام چندین زن را انتخاب می کردند. وقتی یکی از این مردان می مرد بین زنان برای تعیین فردی که از بقیه محبوب تر بود؛ مشاجره ی شدیدی صورت می گرفت و دوستان آنان نیز باشور و اشتیاق فراوان در این بحث شرکت می کردند، سرانجام آن کس که بین آنان به این عنوان افتخار می یافت بر روی قبر شوهر می بردند و در آن جا درحالی که زنان و مردان از هر سو به او تبریک می گفتند وی را به قتل می رساندند و جسدش را در کنار شوهرش دفن می کردند.^۲

آفریقایی ها با زنان مانند حیوانات رفتار می کردند. اگر زنی مریض می شد؛ کوشش چندانی برای مداوایش به عمل نمی آوردند در مجالس، جشن ها و میهمانی ها و در زمان قحطی، از گوشت زنان استفاده می کردند.^۳

۱. مطهری، مرتضی، خدمات متقابل اسلام و ایران، ص ۲۶۲

۲. مکتون، ثریا، بررسی منزلت زن ازدیدگاه اسلام، ص ۲۹

۳. محقق، محمد باقر، حقوق مدنی زوجین، ص ۳

گفتار دوم: زن در روم باستان

زنان را در روم باستان مطابق عقاید پوچ و واهی فاقد روح انسانی به شمار می آوردند که قابل حشر در روز معاد نیستند و در نظر رومیان، زن مظهر شیطان بود و آزار زنان را نوعی تسلط بر ارواح خبیثه می دانستند.^۱

کاتن سانسور مشهور که یکی از رومیان قرن دوم قبل از میلاد است می گوید: «شوهر برزن خود حاکم است و اختیاراتش را حدی نیست؛ هرچه بخواهد می کند و اگر از زن خطایی سرزند او را جزاء میدهد.»^۲

جامعه ی رومی بلوغ زن را معتقد نبود به این خاطر است که در هنگام ازدواج، دختر را وادار می کردند که مذهب خانوادگی خود را رها کند و آئین شوهرش را بپذیرد. نوعی دیگری از ازدواج در میان رومیان جایز بوده است که پسر در حضور یکی از روسای حکومت سکه های مسی را در کفه ی ترازو قرار می دهد و به عنوان قیمت به والدین زن خویش تسلیم می کند؛ این مبیعه، رسمی بوده است که از قدیم در میان رومیان باستان به یادگار باقی مانده بود.^۳

ملت روم جزء اولین مللی است که قوانین مدنی را ۴۰۰ سال قبل از میلاد وضع نمودند؛ با این حال زنان را از موضوع قانون های انسانی خارج دیده؛ ملتی که حقوق انسانی را به بهترین شکل ممکن برای آن روزگار تدوین می کند، چنان سیطره ی به مردان در عرصه ی خصوصی خانوادگی می دهد که در سایه ی آن می تواند با صلاح دید خود کمر به قتل همسر خویش نیز ببندد.^۴

گفتار سوم: زن در یونان باستان

یونان مهد تمدن اروپاست؛ ساکنان این سرزمین چنان میراث گرانبهائی و منحصر به فردی از خود به یادگار گذاشته اند که هنوز هم با گذشت هزاران سال تاثیر فرهنگ یونانی را در عرصه های گوناگونی چون معماری، هنر، اندیشه های سیاسی، فلسفی جهان امروز مشاهده کرد؛ ولی با این حال نگاه

۱. خاتمی بروجردی، هادی، نقد و بررسی دو کتاب تمدن اسلامی و عرب جرجی زیدان و گوستاولویون، ص ۲۰۵

۲. آلبرماله و ژول ایزاک، تاریخ رم، غلام حسین زیرک، ص ۹۸

۳. همان، ص ۹۹-۱۰۰

۴. علاء سوند، فریبا، نقد کنوانسیون رفع کلیه ی اشکال تبعیض علیه زنان، ص ۳

۵. محمد پناه، بهنام، اسرار تمدن یونان باستان، ص ۵۱